

Vastaus Keskustan aluevaltuustoryhmän aloitteeseen 11.3.2025

Aluehallitus 31.03.2025 § 74

2207/00.01.02.02/2025

Valmistelija

Terveyspalvelujen toimialajohtaja Kimmo Kuosmanen, puh. 040 656 7885,
Viestinnän erityisasiantuntija Jouni Vauhkonen, puh. 040 571 6349

Keskustan Etelä-Savon aluevaltuustoryhmä on esittänyt valtuustoaloitteessa, että hyvinvointialue asettaa edunvalvonnassa keskeisiksi tavoitteiksi:

- synnytysten säilyttämisen Etelä-Savossa
- erikoissairaanhoidon työjaon edistämisen YTA-alueen kesken
- lähipalveluiden kehittämisen ja varmistamisen
- hyvinvointialueen rahoitusjärjestelmän korjaamisen

Keskustan esittämät tavoitteet ovat kannatettavia ja edunvalvonnan nykyisessä työssä keskeisimpiä Eloisan tavoitteita:

Synnytysten säilyttämisen eteen on tehty vuosia töitä jo ennen hyvinvointialueiden perustamista. Tällä hetkellä säilyttäminen on noussut jälleen ajankohtaiseksi valtiovallan säästötavoitteiden takia ja koska synnytysten määrä alueella on liikkunut noin 600-700 vuosittaisen synnytyksen tienoilla, joista valtaosa on toteutunut alueen omassa yksikössä. Aluevaltuuston päätöksen määrittää synnytykset maksuttomaksi 2025 tavoitteena on nostaa oman alueen synnyttäjien määriä Perhetalon synnytysyksikössä ja tuoda myös synnyttäjiä muilta alueilta. Tämä helpottaa yksikön säilyttämistä.

Itä-Suomen yhteistyöalue on asettanut omaksi tavoitteekseen erikoissairaanhoidon työjaon edistämisen. YTA-alueen johtoryhmä on kokouksessaan 31.10.2024 päättänyt toteuttaa YTA-alueen yhteistyösopimuksen mukaisen erikoissairaanhoidon työnjakoselvityksen. Eloisan strategiassa on määritelty tavoitteeksi olla haluttu kumppani, miltä pohjalta hyvinvointialueen johtavat virkamiehet ovat tavoitetta vieneet eteenpäin menestyksekkäästi. Erikoissairaanhoidon työnjakoa YTA-alueella haluavat edistää myös alueita ohjaavat ministeriöt.

Lähipalvelujen kehittäminen ja varmistaminen kuuluvat Eloisan omaan toimivaltaan. Aluevaltuusto päättää Eloisan palveluverkosta.

Aluevaltuuston linjausten mukaisesti säästöjä haetaan tiloja supistamalla ja samalla säilyttämällä lähipalveluja. Edunvalvontaa on harjoitettu erityisesti kuntien suuntaan pyrkimällä ensin neuvottelemaan tilavuokrasta vapaaehtoiselta pohjalta ja sittemmin irtisanomalla vuokrasopimukset vuoden 2024 lopussa. Ohjaavat ministeriöt ovat pitäneet Eloisan palveluverkkoa liian tiheänä, minkä johdosta edunvalvonnassa ministeriöiden suuntaan on tuotu esiin Etelä-Savon pitkiä välimatkoja ja saaristoisuutta. Eloisan edunvalvonnassa keskityttiin kaksi ensimmäistä vuotta myös pitkälti lähipalveluksi luettavien sairaaloiden säilyttämiseen. Ympärivuokautisesti päivystävä yksikkö säilyi myös Savonlinnassa, vaikka valtiolta lopetti päivystyksiä suuremmilta paikkakunnilta.

Lähipalveluja uhkaa myös viimeisen tavoitteen, rahoitusjärjestelmän korjaamiseen liittyvät ongelmat. Etelä-Savon kannalta rahoitusjärjestelmän keskeisin ongelma on sen perustuminen osittain asukaslukuun. Väestöään menettävä maakunta joutuu rahoituksen absoluuttisen vähenemisen takia leikkaamaan palveluja kymmenillä miljoonilla vuodesta 2026 lähtien. Etelä-Savon monisairaana ja maan iäkkäimmän väestön palvelutarve ei kuitenkaan laske samaa vauhtia rahoituksen kanssa, koska lähtijät ovat nuorta, vähän palveluja tarvitsevaa väestönosaa. Ongelma näkyy kaikkien itäisen Suomen hyvinvointialueiden taloudessa.

Asukaslukuun perustuvan rahoituksen ongelmat kärjistyvät erityisesti pelastustoimissa: asukaslukuun perustuen rahoitus vähenee, mutta samaan aikaan valvovat viranomaiset vaativat enemmän valmiutta, koska teollisuus- ja vapaa-ajan kiinteistöjen määrä Etelä-Savossa lisääntyy. Näitä näkökohtia on Eloisan edunvalvonta tuonut esiin lukuisissa eri yhteyksissä ministeriöiden virkamiehille, ministereille ja heidän avustajakunnalleen sekä kansanedustajille.

Hyvinvointialueen asemaa ja tarpeita arvioidaan edunvalvonnan kannalta jatkuvasti. Hyvinvointialueen perustamisen jälkeen haasteet ovat vaihdelleet liki kuukausittain valtiiovallan säästöjen ja sitä myötä niukentuneen rahoituksen johdosta. Toimenpiteitä on toteutettu näiden tilanteiden tarpeiden mukaisesti.

Edunvalvontaa on helpottanut jossain määrin kaksi seikkaa. Ensinnäkin useimmat alueen kansanedustajat ovat mukana hyvinvointialueen toiminnassa. Keskeisten hallituspuolueiden kansanedustajat ovat

kuuluneet aluehallitukseen ja aluevaltuuston puheenjohtaja edustanut pääoppositiopuoluetta. Aluevaalien jälkeen tilanteeseen voi tulla muutoksia. Toiseksi ministeriöiden tiivis ohjaus on tarjonnut hyvinvointialueen johdolle tilaisuuksia kertoa omat näkökannat niiden virkamiehille suoraan. Muita tahoja (ministereitä, muiden alueiden kansanedustajia, virkamiehiä yms.) on tavattu tarvittaessa (myös sidosryhmien ja muiden alueiden kanssa), joidenkin pitkän tähtäimen tavoitteiden kertomisessa ja näiden tahojen vieraillessa alueella.

Muita tahoja (ministereitä, muiden alueiden kansanedustajia, virkamiehiä yms.) on tavattu tarvittaessa (myös sidosryhmien ja muiden alueiden kanssa), joidenkin pitkän tähtäimen tavoitteiden kertomisessa ja näiden tahojen vieraillessa alueella.

Hallituskauden loppuun mennessä edunvalvojat tapaavat myös puolueiden hallitusohjelmatavoitteiden valmistelijoita kaikista puolueista. Tämä työ on jo alkanut.

Toimivalta

Hallintosääntö 9.2.§:n 3 kohta

Hyvinvointialuejohtajan esitys:

Aluehallitus merkitsee vastauksen tiedoksi ja lähettää sen edelleen tiedoksi aluevaltuustolle, joka toteaa asian loppuun käsitellyksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esityksen mukaan.

Tiedoksi